

ԼՐԱԳԻՐ

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

ԿԱՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 27 ՓԵՏՐՎԱՐ

Այս շաբթու եկած եւ լոտարիան ընդգրկող լոտո խաղերէն իշխողն զորոշմանը մանրամասնարար կը բացատրեն:

Այս պատճառը ինչպէս որ նախընթաց թուով ծանուցել էինք, դաւադիրներուն դէմ առաջարկված օրինադիրը զոյժ է: Յիշեալ օրինադիրը Հասարակաց խորհրդարանին մէջ առաջին անգամ թերթմանը ընդունվելէ ետեւ, երբոր լոտո խաղերէն անոր երկրորդ ընթերցումը տեւողով ծանուցել էինք, Պ. Միլենը Արարչական առաջարկութիւն մը ըրաւ, որուն նպատակն էր՝ օտար թաղաւորացեալ իշխանաց դէմ նիւթված դաւաճանութիւնները պատժելու վերաբերեալ նոր օրէնք հաստատել մինչեւ որ կառավարութիւնը պատասխան մը չըրէր Վաղդիկոյ կառավարութեան ծանուցադրին (որուն թարգմանութիւնը նախընթաց թիւերէն մէջ հրատարակած էինք), որուն համար ըսողներ կար թէ Վաղդիկոյ պատասխանը դուրս է: Լոտո խաղերէն հաստատելու աշխատեցաւ թէ Վաղդիկոյ ծանուցադրին մէջ Վաղդիկոյ պատասխանը զոյժ էր, եւ կառավարութեան առաջարկած օրինադիրն ալ օտար ազգաց Վաղդիկոյ պատասխանը ազատութեանը ամենեւին արդիւր չէր ըլլար:

«Այս օրինադիրը, ըսաւ, միայն զորոշմանը մէջ Վաղդիկոյ հարցումներուն մէջ թաղաւորացեալ համար, եւ ամենեւին «բացարձակ իրաւունք մը չտար զորոշմանը «իշխանութեան» թէ առաջիններուն եւ «թէ վերջիններուն վրայ, եւ ոչ օտարազգիները վաճառելու իրաւունք մը կը տա՛ն»: Եւ որքան ջանքով ըսաւ թէ քանի որ անդիմադրելի գաղտնիացող կայսեր դէմ նիւթված դաւաճանութեան մէջ մասն ունեցած են, եւ յայտարարութիւն ըրաւ թէ Վաղդիկոյ կառավարութիւնը իմացուցեր էր Վաղդիկոյ կառավարութեան թէ Վաղդիկոյ մէջ օտարազգեաց վրայ զոյժ հաստատեալ օրէնքներուն մէջ ամենեւին փոփոխութիւն չկրնար մտնել:

Լոտո խաղերէն անոր խօսքերը չկրնան համոզել ժողովականները, եւ վերջապէս թիւերը քանի որ անոնք աւելի խոստովանեցաւ: Եւ երբեք ամենաբարձր ներ ու պիտաւոր ժողովականներ կը պընդէին թէ Վաղդիկոյ ծանուցադրելու անդիմադրելի ազգին զգացմանը դուրս է: Եւ որքան որ հակառակը հաստատելու կոշտակներ լսուց մէջէն Սըր Խորձ Արարչական խորհրդին մէջ այն զգացումները չափազանց էին, եւ Վաղդիկոյ ծանուցա-

դիրը դէպ մտքը պէտք էր մեկնարանել. եւ յայտարարութիւն ըրաւ թէ ինքը պատրաստ էր կառավարութեան առաջարկած օրինադիրը պաշտպանելու՝ այն պայմանաւ որ տալատանութեան իրաւունքին ամենեւին սահման չըրվի, եւ երկրին պատիւն ու շահերը փնտրելու նիւթված չըլլան: Ուրիշներ ալ ըսին թէ առաջարկեալ օրինադիրը խիստ տարտամ եւ խիստ առաձգական է. բայց զրոյթի ամենալ ջանքով թէ ինչո՞ւ համար կառավարութիւնը այս օրինադիրն առաջարկելէն առաջ պատասխան չտուաւ Վաղդիկոյ կառավարութեան ծանուցադրին:

Պ. Արարչական ըսաւ թէ ինքը սրտանց կը բողոքայ որ Վաղդիկոյ ու Վաղդիկոյ մէջ սերն ու բարեկամութիւնը հաստատուեցաւ եւ շարունակէ, բայց միանգամայն հարկ էր ըսաւ պատասխան մը զրեւ Վաղդիկոյ կառավարութեան ծանուցադրին, որով զաղղիացեալ ազնուասիրտ ժողովուրդը Վաղդիկոյ օրինադիր տեղեկութիւն ունեցած կըլլար:

Լոտո խաղերէն վերադարձին խօսեալու ելլելով՝ բողոքեց Պ. Միլենը Արարչական առաջարկութեանը դէմ, ու ետքը աւելցուց:

«Պէտք է նշանակել ամենայն զորութեանը բողոքներն այն խօսքերուն դէմ՝ որոնք կարծեցեալէ կու գին թէ Վաղդիկոյ կառավարութեան իրիւք ծանուցադրելու Վաղդիկոյ ծանուցադրելու ըսած է կամ ընելու դիմում ունի:

«Նշանակելու տա է, որ Վաղդիկոյ պատասխանեալ օտարազգիները պատասխանութեան իրաւունքը չարաչար դորձած եղին եւ յայտնադրեալ մտքապատմութիւն քարոզեցին: Բայց ծանուցադրելու մէջ պարունակեալ այս խօսքը Վաղդիկոյ ազգին ուղղված է: Եւ ամենեւին ոչ: Ծանուցադրելու երբեք թէ Վաղդիկոյ մէջ ալ նոյն պատասխանութեան իրաւունքը նոյն իրական եղած է. բայց Վաղդիկոյ մէջ եղածին պէս փորձերը հոն կը դառնան ու կը պատժվեն:

«Եւ կրնար ենթադրել թէ խորհրդարանն իր կարծիքը փոխած ըլլայ եւ իր առջի ըրած դաւադիրութիւնը ետ առնէ. վասն զի օրինադրին առաջին ընթերցումէն ետքը վրայ եկած անցքերուն ու պարագայներուն մէջ քան մը չեն տեսներ որ կարող ըլլայ արդարացիութեամբ կամ պատճառելու այս փոփոխութիւնը:

«Եւ տարակոյր եմ որ խորհրդարանը պիտի զգուշանայ յանկարծակի բռնկելէ, լարուած որոգայթէն. եւ հանդարտ մտքով, խոհմութեամբ, երկար խորհելով եւ ներքին համոզմամբ պիտի հաւանութիւն տայ այնպիսի կարգադրութեան մը որուն արդիւնքը պիտի ըլլայ մեր յարաբերութիւնները անոնց հետ մեր հոգի դրային եւ մեծ դաւանակին Վաղդիկոյ հետ:»

Լոտո խաղերէն վերջին խօսքերը ծախսահարութեամբ ընդունվեցան. բայց քուէարկութիւնը պարագայ հանեց իր յոյսը: 215 քուէի դէմ 234 քուէ Պ. Միլենը Արարչական առաջարկութիւնն ընդունեցին, որուն վրայ լոտո խաղերէն ընթերցում եւ իր ընկերները պարտաւորեցան հրաժարականներ տալու:

Պէտք է նշանակել Վաղդիկոյ նորոշմանը պաշտպանելու երկար տեւողութեանը վրայ կասկած կը յուշենք թէ եւ Վաղդիկոյ կառավարութեան կողմէն համակրութիւն ալ ունեցած ըլլան: Եւ որքան որ լոտո խաղերէն կարծիքն այն է թէ լոտո խաղերէն անոնք լոտո խոհմութեան ներս յարմար անձը լոտո խոհմութեան, եւ ան կրնայ ամեն կողմնակցութիւնները հաշտեցնել: Այս կարծիքը շատ լուրջ ուղղով կը թուի մտածելով այժմեան պաշտպանելու կողմէն եղող թորի ըսված կուտակութեան վրայ Վաղդիկոյ ժողովրդեան ընդհանրապէս ունեցած պաշտպանութիւնը եւ խորհրդարանին մեծադոյն մասը Վիկ ըսված կուտակութեան յարեալ ըլլալը:

Լոտոյէն զրկված նամակներու խօսքին նայելով, լոտո խաղերէն լոտո խաղերէն անոնք անցնելու հաճութիւն տալէն առաջ՝ լոտո խոհմութեան կողմէն անոնք անցնելու ըրեցին, առանց որոյ կը կարծվի թէ նոր պաշտպանեցին լոտո զիմար կըլլայ մինչեւ տարւոյն վերջը տեսել. եւ կուտակներն թէ նոր պաշտպանելու առաջին դործը Վաղդիկոյ կառավարութեան ծանուցադրին պատասխան գրելովով ըլլայ:

Լոտոյէն եկած վերջին լոտոյէն անցնելու շաբթու ծանուցվածէն տարբեր կերպով կը նշանակեն նորոշմանը պաշտպանելու անունները:

Լոտո խաղերէն անոնք պաշտպանելու կողմէն զոտոտանական դործոյ:

Պ. Տիգրայիլ զանձուց:

Լոտո խաղերէն առեւտրական դործոյ:

Օտարազգի իւր պատերազմական դործոյ:

Միայնակները անցնելու շաբթուան յուշակին համաձայն են:

Վաղդիկոյ շաբթու Լոտոյէն մայրաքաղաքը հասած հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ թէ մայրաքաղաքն անդրկական լեռնային լոտո Սիւրբ Գիոր Ուսթըլի հրաժարական տուեր է եւ թագուհին ալ ընդունել է անոր հրաժարականը:

Վերջապէս Վաղդիկոյ վերադարձին հետեւեալ լուրերը կուտան Հընդկաստանի վրայով:

«Սըր Բօլեն Բամակը սպարապետը կը շարունակէ զօրք դու մարտիւ Ֆուլթիկոյի մէջ, ուսկից Ուսի թաղաւորութեան երկիրները պիտի մտնէ վեց կողմանէ միանգամայն:

Վաղդիկոյ զօրութիւնը 15 հազար մարդ է եւ 100 թնդանօթ է կը բաղկանայ. 10 հազար ալ ուրիշ զօրք կ'ապառկէ որ զանազան կողմերէ դարձ վրայ կը, եւ ա-

նոնք հասնելուն պէս՝ ընդհանուր շարժումը պիտի սկսի:

«Ուրիշ» զօրապետը մինչեւ յունվար 3/15 Վաղդիկոյ կեցեր էր, եւ քիչ մը հիւանդ էր:

«Արմի թէ հորիւր հազար ապրտամը Լուքսըմբը քով գումարված են եւ խիստ զօրաւոր կերպով ամրացած:

«Վերջապէս մէջ կարեւոր դործորութիւն մը չեղաւ վերջին տասնեակին պատճառով մէջ:

«Տէլէգրաֆ կառավարութիւնը զինուորական իշխանութեան ձեռքէն առնելով քաղաքական իշխանութեան յանձնը վերցուցաւ:

«Բաղմաթիւ եւրոպական զօրք կը խնդրվի:

«Յունվար 17/29 ին Սըր Հիւկ Ուոլ զօրապետը Սիւրբ Զեդիկոյ զօրաց զուլին անցած Պաթիկոյ քաղաքը պաշարեց, Պատահ զեղին մէջ ապրտամները դարձաւ ցրուց, եւ Սանկոյի մէջ վեց ամիսէ ի վեր պաշարեալ անդրկական զօրքերն ազատեց:

«Պատմութեան անդրկական զօրքերը յունվար 12/24 ին Վաղդիկոյ քաղաքին տիրեցին եւ անկէջ Վաղդիկոյ վրայ կերթան, ուր կըլլի թէ քաղաքական պատերազմ ծագել է պատասխանելուն մէջ:

«Եւ որքան որ անոնք զրկված համակ մըն ալ հետեւեալ լուրերը կուտայ:

«Յունվար 2/14 ին՝ սպարապետը Վանուրի մօտ թշնամեաց մէկ ամառ պահակին վրայ քաղեց ու Վաղդիկոյ զօրապետին զօրքերուն դրաւ լուրս զայն: Ետքը նոյն զօրապետին զօրաց մեծ մասը Ուսի վրայ իսկ Պահապետին ներքեւ զանրված պատասխաններուն հետ պատերազմեցաւ:

«Սպարապետը կը պատրաստվէր Ուսի վրայ մտնելու, եւ Վաղդիկոյ դաւադիր պաշարման թնդանօթներու եւ մերթիքի կ'ապառկէ:

«Տէլէգրաֆ թաղաւորը դեռ հիւանդ էր. բայց կը յուսացվի որ դէպ ի յունվար 19 իր դատաստանը կրնայ սկսի:

«Կանա Սահիպ» որուն բռնկվելուն լուրը ստացի չեղաւ, «Եօկատէհի կողմերը կը գանդվի բաղմաթիւ զօրք»:

Պատմութեան լուրերը կը ծանուցանէ թէ Տէլէգրաֆ թաղաւորական ընտանիքէն 35 հոգի մահուան դատապարտվելով կ'ապրեն: Կատարման թեան զընկերներն եւ անոնց կամակիցներն ալ շատ մարդիկ ամեն օր կը կ'ապրեն Տէլէգրաֆ մէջ:

Լահուի Բալէլ լրագիրը՝ ապրտամութեան նոր սկսած ժամանակը Տէլէգրաֆ մէջ սպանեալ բոլոր եւրոպացիներուն թիւը 161 հոգի միայն կը հաշուէ:

Հին Բանի լուսաբերները մանրամասն տեղեկութիւններ կուտան Բանի թոնի առնելու վրայ:

Դաշնակից հրամանատարներն այս մեծ քաղաքին տիրելէն ետեւ, ընդհանուր կառավարելիք Եւրոպայի համար փոխարքան՝ որ շատ թշնամութիւն ու նախապաշարքներ ունէր անդղիացւոյ, զերի քաներ ու անդղիացւոյ ծովագետներն առաջ տարեր բանասիրելու: Իսկ քաղաքացեալ եւ Բանի թոնի զինուորական հրամանատար թաթար զօրացեալ վերջապէս իրենց պաշտօնին մէջ հաստատուելէն, ծանուցանելով անոնց թէ դաշնակիցներուն դիմադրութիւնը Բանի թոնը դաւաճէր մինչեւ որ Չինաստանի կայսեր հետ նոր դաշնագրութիւն մը հաստատուէ: Սակայն դաշնակից հրամանատարները վերադառնալով թան ժողովակ մը հաստատուելէն ետեւ անդղիացի: Եւ մէկ զաղղիացիէ բաղկացեալ, որ վերջիվերջապէս քաղաքացեալն ու թաթար զօրացեալին վրայ հակոդութիւն բնէն:

Այսպէս ծովագետը յայտարարութիւն քաղաք Բանի թոնի բնակիչներուն թէ իրենց առնելէն հրապարակաւ արձակելու ընդհանուր զօրացը դէմ, քաղաքին անվերջապէս մնացած բոլոր մասերը կործանելու պիտի պարտաւորի:

Նիւյ տեղեկութիւններով ստուգուած է, որ անդղիացիք 140 մարդ եւ զաղղիացիք 30 մարդ կորսնցուցեր են ընդամենը: Այս հարցը զօրք բաւական եղաւ Բանի թոնի պէս մեծ քաղաք մը քանի մը ժամու մէջ առնելու, որուն մէջ միջոցներ աւելի բնակիչ եւ 40 հազարէն աւելի թաթար եւ չինացի զօրք կար: Ուստի թաթար 27 ժամ տեւելէ, բայց քաղաքին շատ վնաս չէ եղած:

Դաշնակիցները 11 միլիոն ֆրանք զբաղեցրին Բանի թոնի կառավարութեան դրամները մէջ եւ նոր հաստատուած առեւտրական կառավարութեան փոխարեւը են շահով:

Եւրոպայի թիւերը ընդ արդիւր են զօրաց, որով փախչող բնակիչները քաղաքի մէջ քաղաքացեալներու եւ իրենց գործերուն զբաղելու կ'սկսին:

Այս Եւրոպայի կայսեր դէմ անցնողները փորձելով դաւաճանութեան զօրքին մէջ բռնելով ամբաստանելու զառաքանակ փախչող 13/25 ընկալաւ Գարիգի դաւաճանական մեծ ատեւանին մէջ: Եւրոպայի անդղիացիներուն ամենեւալ արդէն կը խոստովանեն իրենց յանցաւոր ըլլալը:

Ալեքիւքայի պաշտօնաւորաց խորհրդարանը վերադարձ 13/25 ընդ օրէնք մը հաստատեց օտար թաթարաց եւ իշխանաց դէմ Ալեքիւքայի մէջ նիւթ վաճառանութեանց դէմ:

Սարաւենայի կառավարութիւնն ալ նոյն մասը օրէնագիր մը առաջարկեց պաշտօնաւորաց խորհրդարանին:

Օսկիցիքի պէս հասարակականութեան ժողովն ալ միմեջ, որ իր երկրին մէջ ապաստանեալ օտարազգիներուն մէջ քաղաքական դաւաճութեանց վերաբերեալ խորհուրդներ ու ժողովներ ընդունելու կամ կատարած առեւտրներ երկրէն վաճառելու:

Երազն Պաղտատի ծամբով եկած նախկինը լուր կուտան թէ խորասանի

մէջ սպառող պարսկական բանակը Եւրոպայի գետին քով մեծ յաղթութիւն մը ըրեր է Բարաքի ապստամբ զինուորին վրայ, որոնք կը պատրաստուէին երկրի խորասանի երկրները գործելու եւ անկէջ Զինուորական մանկավարժ տեղի ապրտաւորներուն հետ միանալու:

Ուրիշ կողմանէ լուր կուտան թէ Օրէնագրի ռուսաց բանակը Բաթիւնին զօրացեալին հրամանատարութեամբ Ռուսիոյ դաշնակից խորհրդակցութեան երկրէն անցնելով դէպի փոքր Պուխաւա կը քալէ, որն որ երկու Չին կուտակուելու կառավարութեանը ներքեւ է:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կախիկի թիւերն ու մէջ համառօտութիւնները թէ Պաղտատի եւ Չինաստանի թաթարներուն երաջարկարձ. Եւրոպայի իշխանը անցեալ երեքշաբթի օրը օգոստոսի Խնդակի վրայ տեսութեան դնաց: Եւրոպայի այս տեսութեան պատմութիւնը:

Այս օրին, դեպքումը ներկայացիւ Բեաթիլ պէս Եւրոպայի արքայական շէք կառքերով եւ արքայի պահապան զօրաց շէքազգեստ խումբով մը Պէյօղլու հիւրանական դեսպանատունը դնաց՝ արքայազուն իշխանը, հիւրանական դեսպանը եւ անոնց պաշտօնատարները կայսերական պալատը տանելու:

Ենցած բոլոր ծամբայներուն վրայ՝ զօրաց պահակները զինուորական պատուները ըրին բարձր. իշխանին մինչեւ Տրեմ Պահճէ: Զոն արքայի պալատին առջեւ ալ կայսերական պահապան զօրքերը շարված կեցեր էին նախարաններով:

Այս միակից Գուտ փաշան արքայի պալատին մեծ սանդուղին վրայ դիմաւորեց արքայազուն իշխանը եւ ետքը ընդունելութեան մեծ սրահը տարաւ:

Բիւթը ետքը օգոստոսի Խնդակի վրայ իր սենեակներէն դուրս ելելով մեծ սրահը մտաւ, եւ սիրով բարեկեց արքայազուն իշխանը: Եւ ժամանակը իշխանը համառօտ բանակցութիւն մը ընելով, իր եղբոր Պաղտատի պէս մեծ թաթարներն 1838 թ. Պաղտատի վիճապատ Սուլթան Մահմադ Խնդակի հետ տեսութիւն ընելու յիշեց. եւ աւելցուց թէ ինք ալ այս օրերս Եւրոպայի գործիքով փախչելիք Պ. Պաղտատի վրայ եւ իր Պաղտատի ու Չինաստանի Պ. թաթարները եղբայրն ու իր բարեկեցիքը Նորին կայսերական վիճապատութեան մատուցանելու:

Օգոստոսի Խնդակի քաղաք եւ սիրայի խօսքերով պատասխանեց եւ Պաղտատի եւ Չինաստանի Պ. թաթարներուն եւ իշխանին այսցուցըցած սիրոյ եւ բարեկամութեան զգացումներն շնորհակալ եղաւ: Ետքը արքայազուն իշխանին իր քովը նստեցնելով երկար խօսակցեցաւ անոր հետ եւ շարքի օրը ծառն հրաւիրեց:

Յետոյ արքայազուն իշխանը օգոստոսի Խնդակի ներկայացուց իր հետի պաշտօնատարները, եւ քիչ մ'ալ տեսութիւն ընելէն ետեւ՝ թաթարաց օգոստոսի Խնդակի վերջին տարեկան գոհ ըլլալով իրեն եղած պատուասիրական ընդունելութեան վրայ: Գուրս ելելու ժամանակը իշխանը կայսերական պալատին զանազան կողմերը պտտեցաւ:

վսեմ. Գուտ փաշային ընկերակցութեամբ, եւ նոյն կառքերով ալ զինուորական պալատներով Պէյօղլու դարձաւ:

Կայսերիկները բարձր իշխանը Պաղտատի դեսպանական պալատը ծառն հրաւիրեալ էին բարձր պատիւ Մեծ եպարքոս Եւրոպայի, եւ Բ. Գրան բոլոր նախարարները, օտար տերութեանց դեսպանները եւ հիւրանական դեսպանատան անդամները:

Չորեքշաբթի իրիկուն ալ արքայազուն իշխանը Եւրոպայի դեսպանատունը ծառն դնաց, ուր հրաւիրեալ էին դարձեալ Բ. Գրան նախարարները:

Զինգարթի օրը Պաղտատի դեսպան վսեմ. Պ. Թաթակիլ եւ հիւրանական դեսպան Պ. Բոնտուրեթիլի հետ Պաղտատի Եւրոպայի շտաբի Ս. Ռոֆորի ներքոյ պտտեցաւ, եւ վերադարձին Խնդակի համակցութեամբ՝ դարձող Տրեմ վիշնորուն Թաթակիլի գնաց պտտեցաւ: Իրիկունը Պէյօղլու Օթէլ տ'Եւրոպայի օթէլումը կոչուեց զնաց՝ մայրաքաղաքի զինուոր հիւրանականներէն հրաւիրելով:

Ենցեալ հինգշաբթի ժամը տասն եւ մէկն միջոցները՝ օգոստոսի Խնդակի քաղաքը Եւրոպայի դեսպանացի Բեաթիլ պէյը՝ դեսպանացի ներկայացուցիւ Բեաթիլ պէյին հետ հիւրանական դեսպանատունը երթալով, օգոստոսի Խնդակի կողմանէ առաջին կարգի Մեծիւրիկի անդամներէն պատուանշան մատուցին բարձր. Եւրոպայի իշխանին, եւ քանդաւան խնդուցին թէ օգոստոսի Խնդակի ահա նոկապ պատուոյ թուր մը իրեն կը նուիրէ, որ շնորհով մնացածին պէս իրեն պիտի տրվի:

Արքայազուն իշխանը մեծապէս շնորհակալ եղաւ օգոստոսի Խնդակի այս սիրոյ եւ բարեկամութեան ապացոյցներէն, որոց քաղաք յիշատակ անմոռաց պիտի մնայ ըստ սրտի մէջ:

Իշխանին հետ եղող պաշտօնատարներուն համար ալ զանազան կարգի պատուանշաններ կը պատրաստուէին:

Բարձր. Եւրոպայի իշխանին պատուոյն համար Տրեմ Պահճէի կայսերական պալատին մէջ ըլլալը կոչուեց շարքի օրը կատարվեցաւ:

Ժամը իննին միջոցները եօթն արքայական շէք կառքեր չորս ու երկու ձիերով Պէյօղլու հիւրանական դեսպանատունը դնացին՝ արքայազուն իշխանը, հիւրանական դեսպանը եւ անոնց պաշտօնատարներն առին եւ Տրեմ Պահճէի կայսերական պալատը տարին: Զոն հասնելուն պէս բարձր. Եւրոպայի իշխանին անմիջապէս օգոստոսի Խնդակի վրայ ըրով տարվեցաւ:

Ժամը տասնին տերութեան բոլոր նախարարները, բարեկամ տերութեանց դեսպանները՝ եւ ուրիշ բոլոր հրաւիրեալները՝ որ ընդ ամենը 60 հոգի էին՝ արքունի պալատը ժողոված էին:

Օգոստոսի Խնդակի կէս ժամէն աւելի արքայազուն իշխանին հետ առանձին նստած տեսութիւն ընելէ ետեւ՝ դեսպաններն ու տերութեան նախարարները ներս մտցնելու հրաման ըրաւ:

Դեսպանները ներս մտած առնոր օգոստոսի Խնդակի ստորական աղին արքայապետութեամբ զանոնք ընդունելով՝ անոնց քով դնաց ու Պաղ-

ղտոյ դեսպանին սկսեալ ամենուն զատ զատ սիրայի խօսքեր ըրաւ:

Ետքը օգոստոսի Խնդակի դուրս ելաւ եւ հրաւիրեալները կոչուեց փառաւոր սրահ դնացին, ուր երեք տարի առաջ դաշնակից տերութեանց ծովու եւ ցամաքի հրամանատարներուն մեծ կոչուեցը կատարված էր:

Այսպէս նախապալու տեղը նստաւ բարձր. Եւրոպայի իշխանը. անոր աջ կողմը Պաղտատի դեսպանը եւ ձախ կողմը Բոնտուրեթիլի դեսպանը: Իշխանին դիմացը նստաւ բարձրադաս Մեծ եպարքոս Եւրոպայի, անոր աջ կողմը Եւրոպայի դեսպանը եւ ձախ ալ Պաղտատի դեսպանը: Զառն վերջը արքայազուն իշխանը ոտք ելելով օգոստոսի Խնդակի կայսերական խնդուց խմբու առաջարկութեան ըրաւ. բարձր. Մեծ եպարքոս ալ իշխանին եւ բոլոր բարեկամ տերութեանց:

Զառն ժամանակը կայսերական պատուոյն զօրաց նախարարները դիմելի ներդաշնակութիւններ ըրին:

Զառն ելելուն հրաւիրեալներն ընդունելութեան սրահ մտան սուրճ խմելու, եւ վերապի օգոստոսի Խնդակի կայսերական:

Արքայազուն իշխանը իրեն եղած այս մեծ պատիւներուն համար սրտազին շնորհակալութիւններ մատուցանելով՝ օգոստոսի Խնդակի, հրաւիրեալ Եւրոպայի, եւ Պէյօղլու հիւրանական դեսպանատունը զանալով՝ նոյն իրիկունը մայրաքաղաքէն մեկնեցաւ աւստրիական Տրեմ շտաբի ֆրաւթիւնով՝ դէպ ի Չինաստան:

ԱՂԳԱՅԻՆ

Այսպիսի օրը արքային ընդհանուր հանգիստ մը ներկայ դնողով բարեբաղդութիւնն ունեցանք:

Գուրմաթիլի պատրիարքական մայրաքաղաք իր տարեկան մեծ քննութիւնը կատարեց հրապարակաւ ինչպէս ամեն տարի սովորութիւնով: Եւ այս անգամ ալ դարձեալ ցուցնուած արդիւնքը իր յարաւեւ բարեկարգութեամբ համար եղած անկողն ջանքի եւ հանձարի վարչութեան համար արդարացիոյ:

Հանդիսականաց բազմութիւնը կը բաղկանար բազմութիւն բարձրաստիճան եւ կեղծականներ, պատուելի վարժապետներ եւ ուսումնասէր յարգի անձնաւորներ:

Արքունի բժշկական դպրոցին անօրէն մեծագոյն Եւրոպայի, եւ նոյն դպրոցին վերապետութեան ժողովին անգամ մեծագոյն Մուսթաֆա պէյն ալ բարեկամութեան իրենց ներկայութեամբ պատուելու այս քննութիւնը:

Ժամը հինգին հանգիստ սկսաւ դիմելի ներքով մը, եւ նախ հանգիստ քերականութեան, ծարուսանութեան եւ արքայապետութեան ուսումնարանները քննվեցան: Յետոյ Տրեմիլի վերջին քննութեան համար ջերմեանք ապօք ընելու կարգաւորվեցան: Ետքը թաթարական իշխանի դաղդիլէն լեզուի եւ աշխարհագրութեան քննութիւնները կատարվեցան:

Եւս ամեն ուսմանց մէջ փութալով աշակերտաց ցոյց տուած յաջողութեան

Հետեւեալ համազօր Մասաց + Մանեաց

“ Կը ջաւիմ որ Ճորճ Քալըրինս աւուսում
անգղիացի մը Հայոց օգնական եղած՝ երկայնա-
մակ մը խրկած է, որն որ աղէկ հայերէնի լծարդ-
մանուէրով Սոսիսի մէջ հրատարակուած է։

Իւսկիւստար Իճատիէի թաղը Աւարել օղ-
տէն 1090 կանգուն գետինն (արօտ) ծախուէ

በፊት ሆኖ ከሁሉም የጥናት ዘመናት በፊት ሆኖ

ԱՐՄՍՏ-Ե			
Յոթեն Եւարդաւանէ կոթար իրենէ			
"	Բոճակէ	"	" 28
"	Խոճակէ	"	" 40
"	Աւալէ	"	" 37
"	Թաւալան	"	" 43 45
"	Իգրայէ Լեւոն	"	" 26 27
"	Բոճակէ կոթար	"	" 26 28
Իգրայանցի Լեւոն			
"	Եւարդաւանէ	"	
Պարէ Բոճակէ			13 14
Էտէր Թեմեթար			3
"	Բ. արեւի	"	2 20
Բոթէ Ուեկար			4 16
Աւալանանցի Թեմ Լաւ Եւարդաւան 300,000			
Իրեն ցարեն է 40,000 Իրեն Գարդ :			

Աս լրագիրը շարաւթը անգամ յմը կ'ելէ
հինգշաբթի օրերը : Ոչ որ ուղէ կրնայ ասորապէ-
սը լինել : Կ. Պօլիս՝ Չինիէ խանը լրագրոյն դու-
սենանկը : Խոկ դուրսերը հոգաբարձուներն են
Իշիք՝ Սարգիս աղա Մշարեկեան .
Լիբերտառապետ՝ Յօհաննէս աղա Պահաճե-
պանեան .
Տապեգոն՝ Պօղոս աղա Կիւրճեան ,
Թոնախ՝ Մահաթեի Յակոբ աղա Մզլա-
ղանեան .
Կարէն՝ Յակոբ աղա Խոսրոպեան .
Լաւ՝ Յակոբ աղա Պրժժդեան .
Պոնդշն՝ Յակոբ աղա Մանի .
Հալէպէ - Ուրֆա՝ Յօհաննէս աղա Քիւրճե-
ան .
Եկեղեցիք՝ Պ. Լ. Մարտառեան .
Թեփրիքաղ՝ Մահաթեի Ղաշն աղա .
Ուրէշ քաղաքներէ ասորաբարձիւն ուղաղնե-
րը՝ այս տեղիներն մեկուն հետ կրնան լիցիմակցիլ